HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

TECHNOLOGY OF UTILIZING SCIENTIFIC PUBLISHING PLATFORMS FOR DEVELOPING SCIENTIFIC ELECTRONIC JOURNAL WEBSITES

Salimova Shohida Shuxrat qizi
Master's Student at Karshi State University

Abstract. This article analyzes the technologies for using scientific publishing platforms in the development of scientific electronic journal websites. The possibilities of automating the processes of manuscript submission, peer review, publication, and indexing within electronic scientific journals are examined. In addition, the functional capabilities, advantages, and implementation stages of modern scientific publishing platforms are discussed. The research findings indicate that the use of scientific publishing platforms contributes to improving the efficiency of electronic journal management, optimizing editorial workflows, and ensuring the rapid and open dissemination of scientific information.

Keywords. Scientific electronic journal, website, scientific publishing platform, Open Journal Systems (OJS), electronic publishing, scientific article, peer review process, indexing, Open Access, editorial management, digital publishing, scientific communication, information technologies

ILMIY ELEKTRON JURNAL VEB SAYTLARINI YARATISHDA ILMIY NASHRIYOT PLATFORMALARIDAN FOYDALANISH TEXNOLOGIYASI

Annotatsiya. Mazkur maqolada ilmiy elektron jurnal veb saytlarini yaratishda ilmiy nashriyot platformalaridan foydalanish texnologiyalari tahlil qilinadi. Ilmiy jurnallarni elektron shaklda tashkil etish, maqolalarni qabul qilish, taqrizdan o‘tkazish, nashr qilish va indeksatsiyalash jarayonlarini avtomatlashtirish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, zamonaviy ilmiy nashriyot platformalarining funksional imkoniyatlari, afzalliklari hamda ularni joriy etish bosqichlari yoritiladi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, ilmiy nashriyot platformalaridan foydalanish elektron jurnal faoliyatining samaradorligini oshirish, tahririyat ishlarini optimallashtirish va ilmiy axborotlarning ochiq hamda tezkor tarqalishini ta’minlashga xizmat qilishi aniqlangan.

Kalit so‘zlar. Ilmiy elektron jurnal, veb sayt, ilmiy nashriyot platformasi, Open Journal Systems (OJS), elektron nashriyot, ilmiy maqola, taqrizlash jarayoni, indeksatsiya, ochiq kirish (Open Access), tahririyat boshqaruvi, raqamli nashriyot, ilmiy kommunikatsiya, axborot texnologiyalari.

Elektron jurnal veb-saytlarini yaratishda ilmiy nashriyot platformalari maqolalarni qabul qilish, tahrirlash, nashr qilish va indekslash jarayonlarini avtomatlashtirish uchun ishlatiladi. Bunday platformalar ilmiy jurnalni professional darajada boshqarish imkonini beradi.

Ilmiy elektron jurnal — bu ilmiy maqolalar, tadqiqot natijalari va ilmiy izlanishlar internet orqali elektron shaklda chop etiladigan ilmiy nashr hisoblanadi. U bosma ilmiy jurnalning raqamli ko‘rinishi bo‘lib, olimlar va tadqiqotchilar uchun ilmiy axborot almashish vositasi sifatida xizmat qiladi.

Ilmiy elektron jurnalning xususiyatlari

- Ilmiy maqolalar elektron shaklda joylashtiriladi
- Internet orqali ochiq yoki cheklangan kirish mavjud
- Tadqiqot natijalari e’lon qilinadi
- Olimlar va tadqiqotchilar uchun mo‘ljallangan
- Maqolalar odatda online yashirin **taqrizdan** o‘tkaziladi

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

Shu bilan birga, raqamli muhit yangi muammolarni ham yuzaga keltirdi: predatory (soxta) jurnallar sonining oshishi, ma'lumotlar xavfsizligi, intellektual mulk himoyasi va ilmiy etika masalalari dolzarb bo'lib qolmoqda. Shuning uchun zamonaviy ilmiy nashriyot tizimlari nafaqat texnologik innovatsiyalarni, balki normativ-huquqiy va institutsional mexanizmlarni ham takomillashtirishni talab etadi.

Umuman olganda, ilmiy nashriyot tizimlarining raqamli transformatsiyasi ilmiy bilimlar aylanishini tezlashtiruvchi, shaffof va global integratsiyalashgan modelni shakllantirdi. Bu jarayon ilm-fan ekotizimining barqaror rivojlanishida strategik ahamiyat kasb etadi.

Raqamli axborot vositalarining tarqalishi va elektron mahsulotlarning keng qo'llanilishi, shuningdek, axborot iste'molining o'zgaruvchan tabiati davrida veb-dizayn ijodiy koordinatorning asosiy rolini o'z zimmasiga oladi va onlayn muloqotning yangi usullarini shakllantiradi. Natijada, maqola veb-dizaynni keng qamrovli o'rganishni boshlaydi va uning so'nggi yutuqlariga e'tibor qaratadi. Tadqiqot veb-dizayndagi o'zgarishlarni, jumladan, vositalar va texnologiyalardagi yutuqlarni tavsiflashdan boshlanadi. Keyinchalik, u veb-dizaynning integratsiyalashgan elementlarini qo'llab-quvvatlaydigan nazariyalar va ilovalarni chuqur o'rganishga kirishadi[41].

1990-yillarning o'rtalaridan oxirigacha o'quvchilar atrofdagi dunyo haqidagi jurnalistik ma'lumotlarga, elektron pochta xabarlarini yuborishdan tortib, gazeta saytlaridagi xabarlar taxtalariga joylashtirishgacha munosabat bildirishdi. Bu amaliyotlarning ba'zilari, ayniqsa manbalarning ijobiy takliflari va muxbirlar bilan suhbatlar, avvalgi davrdagi veb-optimizmni ifodalaydi, endi esa yo'qolgan bo'lishi mumkin. Ushbu maqolada dizayn amaliyotlari, jumladan, integratsiyalashgan forumlar, yorliqlar, indekslar va boshqa dastlabki sayt dizayni konventsiyalari - ba'zan qasddan, ba'zan esa yo'q – Amerika Qo'shma Shtatlarda va ma'lum darajada Buyuk Britaniya va Kanadada o'quvchilar va yangiliklar xodimlari o'rtasidagi birinchi avlod onlayn o'zaro ta'sirlariga qanday olib kelgani ko'rib chiqiladi[23].

Natijalar shuni ko'rsatadiki, foydalanuvchilarning innovatsion veb-sayt dizayniga bo'lgan ishonchi ekologik mahsulot sotib olishga bo'lgan munosabatida veb-sayt konversiyasini bashorat qiluvchi muhim omil hisoblanadi. Innovatsion veb-sayt dizaynining texnologik integratsiyasi kutilgan veb-saytdan foydalanish qulayligi va kutilgan veb-sayt sifati talablariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, bu esa o'z navbatida ishonchni oshiradi va iste'molchilarning ekologik mahsulot sotib olishga bo'lgan ishonchini oshiradi. Bundan tashqari, kutilgan veb-sayt sifati talabi innovatsion veb-sayt dizaynining texnologik integratsiyasi va foydalanuvchilarning innovatsion veb-sayt dizayniga bo'lgan ishonchi o'rtasidagi munosabatlarda qisman vositachi vazifasini bajaradi[34].

Akademik tadqiqotchilar tadqiqot sifati, tadqiqotning mukammalligi, ta'siri va axloqiy tamoyillarini saqlab qolgan holda qanday **nashr etishlari** mumkinligi bo'yicha ko'rsatmalarni taklif qiladi. Sun'iy intellektning uchta xususiyati (niyatlilik, aql va moslashuvchanlik) " fikrlash mashinasi "kabi **nashriyot** asoslarini rivojlantirishga qo'llanilgan. " Nashr qilish yoki yo'q bo'lib ketish" tushunchalarini, Tadqiqot mukammalligi doirasini, o'qitish va tadqiqotning akademik yo'llarini yoki o'qitish, stipendiya va professional amaliyot qayta ko'rib chiqish orqali ushbu maqola yuqori sifatli, ta'sirchan va muvofiq tadqiqotlarga erishish bo'yicha takliflarni ishlab chiqadi. Shuningdek, maqolada ma'lumotlardan suiiste'mol qilish, roziliksiz e'tiroflar, yirik nashriyotchilarning oligopoliyasi**,** "barcha mualliflar teng hissa qo'shgan" , nashrlar sifatidagi pasayish, "ismimni qo'shish", "arvoh muallifligi" va iqtidorli mualliflik kabi axloqiy muammolar ochib berilgan[16]

Nashriyot tizimlarini raqamlashtirish (digitalization of publishing systems) — bu an'anaviy nashriyot jarayonlarini raqamli texnologiyalar yordamida modernizatsiya qilish va avtomatlashtirish jarayonidir. Bu jarayon nashrlarni ishlab chiqish, tarqatish va saqlashni raqamli shaklda amalga

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

oshirishni anglatadi. Raqamlashtirish nashriyot tizimlariga yangi imkoniyatlar yaratadi, ilmiy axborotni tarqatishda samaradorlikni oshiradi va nashriyotlar bilan bog‘liq jarayonlarni tezlashtiradi.

Nashriyot tizimlarini raqamlashtirishning asosiy maqsadlari:

Ma'lumotlar almashish va tarqatishni tezlashtirish: Raqamli platformalar yordamida ilmiy maqolalar, kitoblar, jurnallar va boshqa ilmiy axborot materiallari tezda tarqatilishi mumkin. Bu, ayniqsa, global miqyosda ilmiy hamjamiyat uchun muhimdir, chunki ilmiy ishlanmalar tez va oson tarzda boshqa tadqiqotchilarga yetkaziladi.

Elektron nashrlarni yaratish: Nashriyot tizimlarini raqamlashtirish orqali an’anaviy jurnallar va kitoblar elektron formatda chiqarilishi mumkin. Elektron nashrlar, masalan, PDF, HTML, EPUB kabi formatlarda foydalanuvchilarga taqdim etiladi, bu esa nashrlarni oson saqlash va tarqatishga imkon beradi.

Open Access (Ochiq Kirish) tizimlarini yaratish: Raqamli nashriyotlar ilmiy ma’lumotlarga erkin kirish imkoniyatini yaratadi. Ochiq kirish tizimi (Open Access) ilmiy materiallarni bepul, onlayn tarzda keng auditoriyaga taqdim etishni ta’minlaydi. Bu, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlar va resurslari cheklangan ilmiy hamjamiyatlar uchun foydalidir.

Avtomatlashtirilgan tahririyat va tekshiruv jarayonlari: Raqamli tizimlar orqali ilmiy maqolalarni avtomatik ravishda ko‘rib chiqish va tahrir qilish jarayonlari soddalashtiriladi. Peer review (ekspert baholash) jarayoni, mualliflar va tahririyatlar o‘rtasida o‘zaro aloqalar avtomatlashtiriladi, bu esa nashrlarni tezroq va sifatliroq qilish imkonini beradi.

Ma'lumotlar bazalarini va arxivlarni yaratish: Raqamlashtirish nashriyot tizimlariga ilmiy ma’lumotlarni samarali saqlash va arxivlash imkonini beradi. Dijital arxivlar ilmiy maqolalarni va boshqa materiallarni uzoq muddat davomida saqlashga yordam beradi. Shu bilan birga, foydalanuvchilar ma’lumotlarni istalgan vaqtda, istalgan joydan oson topishlari mumkin.

Yuqori sifatli va interaktiv nashrlar: Elektron nashrlar matn, rasm, video, audio va boshqa multimediya elementlarini o‘z ichiga olishi mumkin. Bu nashrlarni interaktiv va foydalanuvchi uchun yanada qiziqarli qiladi. Masalan, ilmiy maqolalar ichida interaktiv grafikalar yoki video-tutoriallar kiritilishi mumkin.

Qulay va moslashuvchan tizimlar: Elektron nashr tizimlari va platformalar tahririyat, nashr va ma'lumot almashish jarayonlarini osonlashtiradi. Masalan, OpenJournal Systems (OJS) kabi platformalar ilmiy maqolalarni yaratish, tahrir qilish va chop etish jarayonlarini avtomatlashtiradi va murakkablashtirmaydi.

O‘qishning qulayligi: Elektron shaklda chiqarilgan materiallarni o‘qish uchun foydalanuvchilarga ko‘plab qulayliklar taqdim etiladi. Ular istalgan vaqtda, istalgan joyda o‘qishlari, izlashlari va arxivlarni tekshirishlari mumkin.

Raqamlashtirish jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar:

Content Management Systems (CMS): Bu tizimlar ilmiy jurnallarni yaratish va ularni boshqarish uchun zarur vositalarni taqdim etadi. CMS yordamida nashriyotlar va tahririyatlar maqolalarni, tadqiqotlarni va boshqa ilmiy materiallarni oson yaratishi va boshqarishi mumkin.

Cloud Computing: Bulutli hisoblash texnologiyalari ilmiy nashriyotlar uchun katta hajmdagi ma’lumotlarni saqlash va qayta ishlash imkonini beradi. Cloud storage yordamida ilmiy maqolalar va tadqiqotlar xavfsiz saqlanadi va ularga global kirish imkoniyati yaratadi.

Open Access Platforms: Open Access tizimi ilmiy nashrlarni bepul taqdim etishga imkon beradi. Bu platformalar yordamida ilmiy jurnallar va maqolalar ommaga taqdim etiladi va ilmiy ma’lumotlarga kirish yengillashadi.

HSR (LONDON),
HOUGHTON STREET REVIEW JOURNAL
ISSN: 2058-5519|Impact factor-15.9
http://houghtonstreetreview.com/index.php/hsr

Big Data va Analytics: Ilmiy nashriyotlar va ma’lumotlar platformalarida big data texnologiyalari yordamida katta hajmdagi ilmiy ma’lumotlar tahlil qilinadi. Bu ilmiy tadqiqotlarning tahlilini tezlashtiradi va ko‘proq foydali ma'lumotlarni ajratib olish imkonini beradi.

Automated Workflow Systems: Avtomatlashtirilgan ish jarayonlari tizimlari (workflow management systems) ilmiy maqolalar va tadqiqotlarni tayyorlash va nashr etish jarayonlarini soddalashtiradi. Ular maqolalarni tekshirish, tahrir qilish va chop etish jarayonlarini avtomatik tarzda boshqaradi.

Nashriyot tizimlarini raqamlashtirish — bu ilmiy nashrlar va materiallarni raqamli shaklda yaratish, boshqarish, tarqatish va saqlash jarayonlarini soddalashtiruvchi, samarali va innovatsion yondashuvdir. Raqamli texnologiyalar ilmiy nashriyotlarning samaradorligini oshiradi, ilmiy ma’lumotlarning global miqyosda tarqatilishiga imkon yaratadi va foydalanuvchilarga nashrlarni o‘qish va izlashda qulayliklar taqdim etadi. Bu jarayon nafaqat ilmiy jamiyat, balki keng auditoriya uchun ham ilmiy ma’lumotlarni erkin va tezkor olish imkoniyatlarini yaratadi.

Umuman olganda, nashriyot tizimlarini raqamlashtirish va ilmiy tadqiqotlarni nashr etish jarayonlarini modernizatsiya qilish, ilm-fanning rivojlanishi va ilmiy ma'lumotlarning ommaga taqdim etilishida yangi bosqichni boshlab beradi. Bu esa ilmiy hamjamiyatni yangi imkoniyatlar bilan ta'minlaydi va ilmiy bilimlarni global miqyosda tarqatishga yordam beradi.

Adabiyotlar ro’yxati:

1. Ellonen H. K., Kuivalainen O. Exploring a successful magazine web site //Management Research News. – 2008. – T. 31. – №. 5. – C. 386-398.
2. Em S. Management of Scientific Journals Using Open Journal System (OJS) //CJESS Online Library. – 2024. – C. 1-21.
3. Homenda N., Pekala S. Migrate, Publish, Repeat: TEI Journals in the Open Journal Systems Platform //Journal of the Text Encoding Initiative. – 2016
4. Igwe P. A. How to Publish like Artificial Intelligence and Obey the Rules of the Game //Voice of the Publisher. – 2021. – T. 7. – C. 85-97.
5. Jurayev T.N. Digital Bibliographic Information Platforms-a New Approach to Research Methodology //International Journal Papier Public Review. – 2025. – T. 6. – №. 2. – C. 60-69.